

**SAIRAANHOITAJAOPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN OHJAAJIENSA
KOKEMUKSIA MODUULIHARJOITTELUSTA**

Suosituksia opiskelijoille ja ohjaajille moduuliharjoitteluun

Kirjallisuuskatsaus

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Hämeenlinnan korkeakoulukeskus, Hoitotyön koulutus, sairaanhoitaja

Syksy, 2019

Päivi Turunen

Hoitotyön koulutus, Sairaanhoidaja
Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

Tekijä	Päivi Turunen	Vuosi 2019
Työn nimi	Sairaanhoidajaopiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa kokemuksia moduuliharjoittelusta – Suosituksia opiskelijoille ja heidän ohjaajilleen moduuliharjoitteluun. Kirjallisuuskatsaus	
Työn ohjaaja	Merja Vanhanen	

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla kirjallisuuskatsauksen pohjalta opiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa kokemuksia moduuliharjoittelusta. Työn tilaajana on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) vatsakeskuksen opetushoitajat ja osastonhoitajat. Opiskelijamoduuli on alkanut vatsakeskuksessa vuonna 2018 asteittain eri osastoilla.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella suosittukset moduuliharjoitteluun niin opiskelijoille kuin heidän ohjaajilleen. Suositusten avulla pyritään helpottamaan moduuliharjoitteluun perehtymisessä ja työskentelyssä moduuliharjoittelussa.

Kirjallisuuskatsauksessa korostui muun muassa perehdytyksen tärkeys ohjaajille ja opiskelijoille, nimetyt ohjaajat, motivaatio ja sitoutuminen, opiskelijoiden tavoitteiden arviointi, työyhteisön tuki, vertaisoppiminen ja –tuki ja opettajien riittävä tuki oppimiseen moduuliharjoittelussa. Moduuliharjoittelusta tehty vähän tutkimuksia Suomessa, joten kirjallisuuskatsaukseen saatiin vain muutama tieteellinen tutkimus. Joskin tutkimuksista saatiin melko yhteneväiset vastaukset kokemuksiin pohjautuen. Suositukset laadittiin erikseen ohjaajille ja opiskelijoille. Näistä pyritään jatkossa tekemään posterin, joka esitetään vatsakeskuksessa HUS:ssa.

Avainsanat Opiskelija, sairaanhoidaja, ohjaus, moduuliharjoittelu, opiskelijamoduuli

Sivut 33 sivua, joista liitteitä 3 sivua

Degree Programme in Nursing
 Hämeenlinna University Center

Author Päivi Turunen
Year 2019
Subject Nursing Students and Their Mentors Experiences of Module Practice– Guidelines for Students and Mentors to Module Practice. Literature Review
Supervisors Merja Vanhanen

ABSTRACT

The purpose of the Bachelor's thesis was to describe nursing students' ja their mentors' experiences of module practice. Research method was literature review. The work was started by Hospital District of Helsinki and Uusimaa (HUS) gastroenterology clinic's nursing teachers and leader who wanted to improve module practice. Module practice was started in 2018 in HUS.

The aim was to produce guidelines for students and their mentors for module practice. The purpose of the guidelines is to try to help orientate to working in the student module.

On the basis of the results of the literature review it was shown how important orientation, named mentors, motivation and obligation, students' nursing aims and the aims of assessment were. In addition, workplace support, learning from each other and teachers' support of practice were also important. In Finland there have not been made many studies of nursing module practice. That is why this study includes just few nursing researches. But still all-important results were the same. The guidelines were made from the results for the nursing students and their mentors.

Keyword Student, nurse, counseling, module practice, student module

Pages 33 pages including appendices 3 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	OPISKELIJAOHJAUS HOITOTYÖSSÄ.....	5
2.1	Käytännön harjoittelun opiskelijaohjaus ennen ja nyt.....	5
2.2	Ohjaamista koskevat suositukset hoitotyössä.....	8
2.3	Opiskelijoiden perehdyttäminen	9
2.3	Perehdyttäjien kliininen osaaminen	10
2.4	Moduuliharjoittelu.....	10
3	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TOTEUTUS	11
3.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	11
3.2	Tutkimuskysymykset	11
3.3	Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	12
3.4	Aineiston tiedonhaku ja valintakriteerit	12
3.5	Aineiston analysointi sisällön analyysin avulla.....	12
4	TUTKIMUSTULOKSET JA SUOSITUKSET OPISKELIJOILLE JA OHJAAJILLE	13
4.1	Tutkimustulokset	13
4.2	Suosituksat opiskelijoille	19
4.3	Suosituksat ohjaajille	20
5	POHDINTA.....	20
5.1	Tutkimuksen tiedonhaku.....	22
5.2	Tutkimustulosten johtopäätökset.....	22
5.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	23
5.4	Jatkotutkimusaiheet.....	24
	LÄHTEET	25

Liitteet

Liite 1 Tiedonhakutaulukko

Liite 2 Lyhyt kuvaus kirjallisuuskatsaukseen valituista tutkimuksista ja artikkeleista

1 JOHDANTO

Tämän työn tavoitteena on selvittää kirjallisuuskatsauksen avulla sairaanhoitajaopiskelijoiden ja ohjaajien kokemuksia moduuliharjoittelusta. Työn tilaajana HUS:n (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri) vatsakeskuksen opetushoitajat ja osastonhoitajat. HUS:n vatsakeskuksessa opiskelijamoduuli alkoi vuonna 2018. Tutkimuksen tarkoituksena on tehdä suositukset moduuliharjoitteluun HUS:n vatsakeskukseen opiskelijoille ja heidän ohjaajilleen kirjallisuuskatsauksesta saatujen tulosten perusteella. Tässä työssä käytetään sekä opiskelijamoduuli- että moduuliharjoittelu-termejä.

Moduuliharjoittelu on melko uusi malli Suomessa, joka on tullut Ruotsista Suomeen. Moduuliharjoittelulla pyritään helpottamaan sairaanhoitajaopiskelijoiden siirtymistä ammattilaiseksi sairaanhoitajaksi.

Opiskelijaohjaus on sairaanhoitajille osa työnkuva ja se vaatii sairaanhoitajilta panostusta käytännön työn lisäksi. Moduuliharjoittelussa ohjaajan rooli on erilainen kuin aikaisemmin osastoilla käytössä ollut opiskelijaohjaus. Moduuliharjoittelussa ohjaajan rooli on olla sivusta tarkkailija ja opastava. Opiskelijoiden vastuu hoitotyöstä on isommassa osassa kuin aikaisemmin. Opiskelijat kuitenkin saavat tukea ja ohjausta heidän tarpeiden mukaan. Moduuliharjoittelusta on tehty Suomessa muutama yliopistotason tutkimus ja useita opinnäytetöitä. Tähän tutkimukseen valittiin yksi pro gradututkielma, yksi kandidaattityö, kaksi ylemmän ammattikorkeakoulun tutkimusta ja kolme artikkelia opiskelijoiden ja ohjaajien näkökulmasta opiskelijamoduulissa työskentelyssä. Opinnäytetyöhön valittiin vain suomalaisia tutkimuksia ja artikkeleita, koska haluttiin kehittää Suomessa toteutettavaa opiskelijamoduuli työskentelyä.

Kirjallisuuskatsauksen tulee olla toistettavissa, ja sen on pohjaututtava kattavaan aihealueen ja ilmiön kehittymisen tuntemukseen. Kirjallisuuskatsauksen tehtävänä on kehittää tieteenalan teoreettista ymmärrystä ja käsitteistöä, kehittää teoriaa tai arvioida jo olemassa olevaa teoriaa. Sen avulla on mahdollista muodostaa kokonaiskuva tietyistä aihealueesta. Kirjallisuuskatsauksen tehtävänä on myös tunnistaa ristiriitaisuuksia tai ongelmia valituissa kohdeilmioissa. (Stolt, Axelin & Suhonen 2015, s. 7)

Tämä tutkimus on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, joka pyrkii kuvailemaan viimeaikaisia tai aikaisemmin tiettyyn aiheeseen kohdistunutta tutkimusta. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus tarkastelee julkaistuja tieteellisiä tutkimuksia ja keskittyy erityisesti vertaisarvioitujen tutkimusten tarkasteluun (Stolt ym. 2015, s. 9).

2 OPISKELIJAOHJAUS HOITOTYÖSSÄ

Sairaanhoitajaopiskelijat eivät ole vielä taidollisesti tai tiedollisesti yhtä päteviä kuin valmiit sairaanhoitajat. Siitä huolimatta opiskelijoita tulisi kohdella yhtä tasa-arvoisesti kuin kollegaa eli arvostaa toisen tekemää työtä, kohdella oikeudenmukaisesti ja luottaa hänen taitoihinsa tietyissä rajoissa. Sairaanhoitajan käytös antaa esimerkin opiskelijan, tulevan ammattilaisen ja työtoverin, toiminnalle tuleviin työkavereihin ja muihin työyhteisön jäseniin nähden. (Becker, Hahtela & Ranta 2015, s. 53)

Ohjaaja työskentelee opiskelijan kanssa, keskustelee tunteista ja kokemuksista, suunnittelee oppimistilanteita, edistää teorian ja käytännön yhdistymistä, syvemmän ymmärryksen syntymistä ja opitun arvon tunnistamista. Tilanteita edeltävä suunnittelu ja pohdinta ovat opiskelijan kannalta tärkeää, koska hän on vielä hyvin keskittynyt itse suoritukseen. Toiminnan jälkeinen käsittely yhdessä ohjaajan kanssa edistää kokonaisuuden hahmottamista, syvällistä ymmärtämistä, vaihtoehtoisten tapojen oppimista ja itsearviointia. (Ranta 2011, s. 28)

Opiskelijaohjaamisessa opiskelijat kokevat tärkeänä, että sekä opiskelija että ohjaaja ovat kiinnostuneita oppimisesta, oppimisprosessista ja kognitiivisista taidoista, jotka kehittävät heidän ammatillisuuttaan. Opettavainen lähestymistapa ja kannustava oppimisympäristö helpottavat ja tehostaa opiskelijoiden oppimista näkyvästi opiskelijaohjauksessa. (Jokelainen 2013, s. 72)

2.1 Käytännön harjoittelun opiskelijaohjaus ennen ja nyt

Uusi aikakausi sairaanhoidon historiassa alkaa Nightingale-koulun perustamisesta. Sairaanhoitajatarkoulutukseen on Florence Nightingalen vaikutus ollut kaikkialla arvaamattoman suuri, mutta Nightingale-systeemiä ei sellaisenaan ole omaksuttu joka paikassa koko laajenevan sairaanhoitomaailman. Kasvatuksellisista, moraalisisista ja kurinpitosyistä sairaanhoitopilaat asuvat sairaalassa ja sairaalaan kuuluu myös oppilaskoti. Oppilaat saavat sairaanhoitoon liittyvää tietopuolista opetusta, kuten anatomia, fysiologia ym. Arvokas ja tärkeä asema on osastonhoitajalla, joka ylihoitajan johdolla on vastuussa oppilaitten käytännöllisestä opetuksesta. (Grahn, Pulkkinen & Vehviläinen 2015, s. 14)

Nykyään sairaanhoitajakoulutus kestää kolme ja puoli vuotta ja on laajuudeltaan 210 opintopistettä, josta 90 opintopistettä on kliinistä harjoittelua. Tutkintonimike on sairaanhoitaja (AMK). Myös terveydenhoitajat, kättilöt ja ensihoitajat (AMK) saavat sairaanhoitajan pätevyyden valmistuttuaan. Terveydenhoitajan ja ensihoitajan koulutuksen laajuus on 240 eli 4 vuotta ja kättilön 270 opintopistettä eli 4,5 vuotta. Sairaanhoitajatutkin-

non pohjakoulutukseksi edellytetään joko ylioppilastutkintoa ja lukion oppimäärää, ammatillista tutkintoa (esim. lähihoitajatutkintoa) tai ylioppilastutkintoa ja ammatillista perustutkintoa eli yhdistelmä­tutkintoa. Perustutkinnon jälkeen voi jatkaa opintoja ammattikorkeakoulussa suorittamalla jatkotutkinnon eli ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai yliopistossa terveystieteiden kandidaatin tai maisterin tutkinnon. (Sairaanhoitajaliitto 2014)

Nykyään ohjaustarve myös potilasohjauksessa on muuttunut, koska hoitoajat ovat huomattavasti lyhyempiä kuin ennen. Muun muassa leikkaus­toimenpiteiden kehittyminen on mahdollistanut lyhyemmät hoitoajat. Tämä on luonut ohjaukselle omat haasteensa. Kirjallisen ja suullisen ohjauksen merkitys korostuu. Sairaanhoitajat kokevat potilaiden tietämyksen ja tiedonhaun lisääntyneen, mikä asettaa omat haasteensa asiantuntijuudelle. (Grahn ym. 2015, s. 31)

Vuosien saatossa opiskelijaohjaus on muuttunut ja kehittynyt paljon. Ohjausta kehitetään ja myös mitataan nykyään esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissa on käytössä Cles-mittaus, jolla mitataan opiskelijoiden saaman ohjauksen tasoa opiskelijoiden arvioimana. Opiskelijat täyttävät kyselylomakkeen sähköisesti harjoittelun lopussa. Osastot hyödyntävät tuloksia opiskelijoiden ohjauksessa. Opiskelijaohjauksesta vastaavat hoitajat kehittävät vastausten perusteella opiskelijaohjausta osastolla. Opiskelijat saavat oman nimetyn ohjaajan harjoittelun ajaksi. (Grahn ym. 2015, ss. 32–33)

Savonia-ammattikorkeakoulun kehittämishankkeena oli vuosina 2003–2004 LYHTY – laadukkaan hoitotyön oppimisympäristön kehittäminen, jonka tarkoituksena oli parantaa ammattitaitoa edistävän harjoittelun laatua. Hankkeen tuloksena syntyi terveysalan opiskelijoiden harjoittelun ohjauksen kehittämisen toimintamalli, joka koostuu ohjaajakoulutuksesta, ohjaajien tukijärjestelmä, ammatillista kasvua tukevista ohjaus- ja palautekäytännöistä sekä tarkoituksenmukaisesta ammattikorkeakoulun ja työelämän välisestä yhteistyöverkosta. Tämän hankkeen jälke­nimintamalleja jäi käytäntöön mutta vielä jäi haasteita opiskelijaohjaukseen muun muassa kuinka parantaa ja yhtenäistää ohjausta ja kuinka tukea harjoittelun ohjaajia. Tästä käynnistyi 2007 LYHTY II - kouluttajakoulutusmalli ja toimintamalli ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjaukseen terveysalalle -hanke, jonka tavoitteena oli parantaa, kehittää ja yhtenäistää terveysalan opiskelijoiden harjoittelun ohjausta Pohjois-Savossa, lisätä terveysalan työntekijöiden ammatillista osaamista, kehittää harjoittelun ohjaajien koulutuksen sisältöä ja menetelmiä ja kehittää harjoittelun ohjaajien kouluttajakoulutus. Hanke tuotti sen, mitä sille oli asetettu tavoitteeksikin: hankkeen aikana kehitettiin ja pilotoitiin mentorikoulutus, kehitettiin edelleen aikaisemmin rakennettua ohjaajakoulutusta ja pilotoitiin uudistettu koulutus sekä levitettiin ohjaajakoulutusta alueellisesti Kuopion seudulla. Opiskelijoiden harjoittelun ohjaus paranee ja yhtenäistyy ja terveysalan työntekijöiden ammatillinen osaa-

minen alueella paranee entisestään. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, ss. 152–156, 161, 165–166)

Grahnin ym. (2015, s. 33) tutkimuksen mukaan sairaanhoitajat kokevat, että opiskelijan asema ja rooli työyhteisössä on parantunut paljon. Opiskelijaohjaukseen panostetaan ja opiskelijat nähdään enemmän työyhteisön jäsenenä. Käytännössä tämä näkyy muun muassa vastuunantona ja mielipiteiden huomioimisena. Ohjauksen suunnitelmallisuuteen on panostettu enemmän. Haastatteluista kävi ilmi, että sairaanhoitajien ammattilypeys arvottaa opiskelijoidenohjausta. Sairaanhoitajat kokevat oman työnsä tärkeäksi ja ovat siihen sitoutuneet. Opiskelijat nähdään tulevina kollegoina ja heille halutaan antaa laadukasta ohjausta. Opiskelijamyönteisyys näkyy konkreettisesti siinä, että opiskelijat hakeutuvat myöhemmin harjoittelupaikkoihin töihin.

Käytännön harjoittelussa muodostuu ymmärrys omasta tulevasta ammatistaan. Teoria kytkeytyy käytännön työhön ja oma ammatti-identiteetti selkiytyy. Omalla ohjaajalla ja harjoittelun ohjauksella on vaikutusta opiskelijan ammatti-identiteetin kehittymiseen. (Mäkinen 2011, s. 35) Ammattitaitoa edistävä harjoittelu on opiskelijalle haasteellinen oppimisympäristö. Opiskelija harjoittelee aidossa ympäristössä alan ammattilaisen kanssa. Opiskelijan oppimisen kannalta on tärkeää, että yhteistyö koulun ja harjoittelupaikan välillä toimii ja ammattitaitoa edistävä harjoittelu on hyvin suunniteltua. Opiskelijalle on myös merkittävää oppimisen kannalta harjoittelupaikan ilmapiiri, ohjaajan persoonallisuus ja ohjaustaidot. (Mäkinen 2011, s. 37)

Työpaikkaohjaajan rooli kliinisessä harjoittelussa on merkittävä harjoittelun onnistumisen kannalta. Opiskelijan oppimiseen vaikuttavat monet eri tekijät, kuten opiskelijan ikä, elämäntilanne, sekä aikaisempi koulustausta. Ohjaus vaikuttaa myönteisesti opiskelijan oppimiseen silloin, kun ohjaus vastaa opiskelijan tarpeita, edistää tavoitteiden saavuttamista sekä mahdollistaa oppimisen ja kokemusten reflektoinnin. (Heinonen 2009, s. 29.) Ohjausprosessin aikana työpaikkaohjaajan rooli vaihtelee johtajan, ohjaajan, opettajan, tarkkailijan, arvioijan ja palautteenantajan roolien välillä. Tämä edellyttää ohjaajalta sitoutumista ohjausprosessiin ja kykyä toimia kuuntelijana ja kannustajana. (Heinonen 2009, s. 30)

HUSin opiskelijaohjauksen käsikirjan (2017) mukaan ohjauksessa ohjaaja voi hyödyntää eri opetus- ja ohjausmenetelmiä, joita voidaan käyttää ohjauksen tukena harjoitteluyksikössä. Tällaisia menetelmiä ovat muun muassa käsitekartta, merkityksellisten tapahtumien tekniikka, tapausesimerkki ja oppimispäiväkirja. Käsitekarttaan voi hahmottaa oppimistavoitteita ja käyttää arvioinnissa sitä hyödyksi. Merkityksellisten tapahtumien tekniikassa opiskelija tai opiskelijaryhmä kertoo tai kirjoittaa tapahtumasta, joka on vaikuttanut opiskelun aikana. Tapausesimerkkeihin perustuva opetus on yksi ongelmalähtöisen oppimisen muoto, jossa tosielämän tilannetta simuloidaan ajattelun avulla ja tapaukset käydään yhdessä läpi

esimerkiksi kysymysten avulla. Oppimispäiväkirja on opiskelijan kirjoittama asiakirja, joka voi sisältää opittuja asioita, heränneitä kysymyksiä, suunnitelmia, ongelmakohtia ja pohdintaa.

2.2 Ohjaamista koskevat suositukset hoitotyössä

Täydennyskoulutusvelvollisuus ja jatkuva ammatillinen kehittyminen - laissa (30.12.2015/1659) todetaan, että terveydenhuollon ammattihenkilö on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Terveydenhuollon ammattihenkilön työnantajan tulee seurata terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillista kehittymistä ja luoda edellytykset sille, että terveydenhuollon ammattihenkilö voi osallistumalla tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen ja muilla ammatillisen kehittymisen menetelmillä ylläpitää ja kehittää tietojaan ja taitojaan voidakseen harjoittaa ammattiaan turvallisesti ja asianmukaisesti.

Sairaanhoitajat tukevat toinen toistaan potilaan hoitoa koskevassa päätöksenteossa, työssä jaksamisessa ja ammatillisessa kehittämisessä. Sairaanhoitajat kunnioittavat oman ja muiden ammattiryhmien edustajien asiantuntemusta. He pyrkivät hyvään yhteistyöhön muiden potilaan hoitoon osallistuvien työntekijöiden kanssa. Sairaanhoitajat valvovat, etteivät oman ammattikunnan jäsenet tai muut potilaan hoitoon osallistuvat toimi potilasta kohtaan epäeettisesti. (Sairaanhoitajan eettiset ohjeet 1996)

Potilasohjauksen laatukriteereissä (2017) ohjaaja on sitoutunut oman ammattialansa lakeihin, arvoihin ja eettisiin periaatteisiin sekä organisaationsa strategiaan. Ohjaaja työskentelee organisaation toimintaohjeiden mukaisesti ja on tietoinen roolistaan ohjaajana ja on sisäistänyt opetusvelvollisuutensa sekä siihen liittyvät tehtävät. Lisäksi ohjaaja on sitoutunut opiskelijoiden ohjaukseen ja on vastuussa ohjauksen toteutumisesta. Ohjaaja toimii positiivisena ammatillisena roolimallina opiskelijalle ja toimii näyttöön perustuen. Ohjaaja luo avoimen ja turvallisen ilmapiirin oppimiselle. Ohjaaja tutustuu opiskelijaan ja käy tavoitekeskustelun harjoittelujakson alussa sekä käy ohjauskeskusteluja harjoittelujakson aikana. Ohjaaja ohjaa osaamistavoitteet ja tukee opiskelijaa niiden saavuttamisessa yksilöllisesti, muun muassa erilaiset oppimistyylihuomioiden. Hän osoittaa opiskelijalle oppimistilanteita ja mahdollistaa ammatillisen kehittymisen. Ohjaustilanteessa käytetään monipuolisia ja innovatiivisia ohjausmenetelmiä ohjatessaan opiskelijaa ja antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta. Ohjaaja puuttuu opiskelijan toiminnassa ilmeneviin epäkohtiin ja toimii tarvittaessa varhaisen puuttumisen ja tuen mallin mukaisesti. Ohjaaja arvioi omaa toimintaansa ohjaajana palaute- ja kehityskeskusteluissa ja ylläpitää ja kehittää ohjausosaamistaan osallistumalla ohjaajakoulutuksiin.

2.3 Opiskelijoiden perehdyttäminen

Perehdyttämisellä tarkoitetaan uudelle henkilölle suoritettavaa alkuohjausta työpaikalla. Sen keskeisin tavoite on saada uusi opiskelija tai työntekijä tuntemaan olonsa tervetulleeksi sekä saada hänet mahdollisimman nopeasti sisälle uuteen työhön. Perehdyttäminen alkaa suunnitelmalla, josta tulee käydä ilmi kuka perehdyttää uuden henkilön, kuka esittelee hänet uudelle työyhteisölle ja käy läpi laajemmin työnkuvan. (Juuti & Vuorela 2015, s. 63) Perehdyttäminen koskee sekä uusia opiskelijoita kuin työntekijöitä. Perehdyttämisellä saadaan uusi opiskelija nopeasti työnteon pariin ja osaksi työyhteisöä sekä luodaan turvalliset ja hyvät mahdollisuudet harjoittelulle. (Työterveyslaitos 2011, Haapa, Eckardt, Koota, Kukkonen, Pohjamies & Ruuskanen 2017, s. 38)

Perehdyttäminen ja työyhteisöön mukaan ottaminen lähtee henkilökunnan ja työympäristön esittelystä. On tärkeää, että työyhteisön jäsenet esitellään molemmin puolin ja henkilö henkilöltä, eikä vain ohimennen käytävällä tavatessa. (Becker ym. 2015 s 56) Työyksikössä on usein käytävissä perehdyttävän muistilista, josta voidaan tarkistaa, että sovitut asiat on käyty läpi. Käytännön työn perehdytys tapahtuu toiminnan tasolla, osana työn tekemistä. (Koivukoski & Palomäki 2009, s. 57)

Opiskelija ottaa aktiivisesti vastuuta omasta perehtymisestään. Työyksikö on tietoinen tulevista opiskelijoista, opiskelijoiden saapuminen sekä perehtyminen harjoitteluyksikköön ovat suunniteltuja. Perehdyttämiseen osallistuvat henkilöt ovat valmistautuneet ja heille on varattu riittävästi aikaa opiskelijoiden vastaanottamiseen. Opiskelija tutustuu ennen harjoittelua perehdytykseen liittyvään ennakkomateriaaliin ja suunnittelee oman perehtymisensä yhdessä ohjaajansa kanssa sekä perehtyy suunnitelmallisesti harjoitteluyksikköön ja sen toimintakäytäntöihin harjoittelun ensimmäisten päivien aikana. Opiskelija perehtyy työyksikön turvallisuusohjeisiin ja lääkehoitosuunnitelmaan harjoittelun alkaessa. Perehtymisen tukena on päivitetty perehdyttämismateriaali ja perehtymisessä käydään läpi keskeisimmät asiat asiakkaiden hoitoprosesseista ja -ketjuista sekä työelämän pelisäännöistä. (Opiskelijaohjauksen laatukriteerit 2017)

Ohjaajan tulee tutustua opiskelijan CV:hen ennen opiskelijan saapumista harjoitteluyksikköön, jotta ohjaaja saa käsityksen opiskelijan aikaisemmasta kokemuksesta ja osaamisesta. Tutustumalla opiskelijan opintojen vaiheeseen, osaamisen tasoon, tavoitteisiin ja valmistautumalla hyvin opiskelijan saapumiseen harjoitteluyksikköön, opiskelijalle luodaan turvallisuuden tunnetta ja varmuutta harjoittelun alusta alkaen. Kun opiskelija tuntee olonsa turvalliseksi, hän uskaltaa kysyä kysymyksiä ja olla mukana haasteellisimmissakin tilanteissa. Opiskelijan tullessa harjoitteluyksikköön tulee varata riittävästi aikaa vastaanottamiseen. (Haapa ym. 2017, s. 39)

2.3 Perehdyttäjien kliininen osaaminen

Jokaisen sosiaali- ja terveydenhuollossa toimivan oikeus ja velvollisuus on ylläpitää ja kehittää omaa ammattitaitoaan, sillä hyvä hoito ei ole mahdollista ilman hyvää ammattitaitoa. Ammattitaito koostuu muun muassa oman asiantuntijuusalueen substanssiosaamisesta, eettisistä taidoista ja vuorovaikutustaidoista. Työyhteisön hyvinvointia ja potilaiden hyvää kohtelua edistävää ilmapiiriä varten ammattitaitoon kuuluvat myös yhteistyövalmiudet. Työntekijän ammattitaito näkyy myös siinä, millaiseen tietoon perustuen hän tekee päätöksiä. Hyödyntääkö hän päätöksenteossa luotettavaksi arvioitua tietoa vai perustuvatko päätökset pelkästään omiin tai kollegoiden mielipiteisiin ja yksittäisiin kokemuksiin tai vanhentuneeseen tietoon perustuviin rutiineihin. (Korhonen, Jylhä, Korhonen & Holopainen 2018, ss. 27–28)

Tekemästään hoitotyöstä sairaanhoitaja vastaa henkilökohtaisesti. Hän arvioi omansa ja muiden pätevyyden ottaessaan itselleen tehtäviä ja jakaessaan niitä muille. Ammatissa toimivan sairaanhoitajan velvollisuutena on jatkuvasti kehittää ammattitaitoaan. Samassa hoitoyhteisössä työskentelevät sairaanhoitajat vastaavat yhdessä siitä, että hoitotyön laatu on mahdollisimman hyvä ja että sitä parannetaan jatkuvasti. (Sairaanhoitajan eettiset ohjeet 1996) Opetusministeriön (2006) mukaan sairaanhoitajan ammatillinen asiantuntijuus muodostuu osaamisesta, johon kuuluvat eettinen toiminta, terveyden edistäminen, hoitotyön päätöksenteko, ohjaus ja opetus.

Sairaanhoitajan kliiniseen osaamisen vähimmäisvaatimuksiin kuuluu sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteiden ja prosessien hallinta hoidon saumattomuuden varmistamiseksi, potilaan päivittäisestä hyvinvoinnista huolehtiminen, hoiva ja huolenpito, potilaan keskeisten elintoimintojen tarkkailu ja ylläpitäminen, aseptiikka, kivunhoito, haavahoito, potilasturvallisuus, lääkehoito ja kliinistä osaamista tukevien lähitieteiden osaaminen kuten anatomia ja fysiologia, patofysiologia, farmakologia ja ravitsemustiede. (Erikson, Korhonen, Merasto & Moisio 2015, s. 24)

2.4 Moduuliharjoittelu

Opiskelijamoduuli tarkoittaa autenttista hoitotyön toimintaympäristöä, jossa ohjatussa harjoittelussa olevat opiskelijat osallistuvat ryhmänä aktiivisesti potilaan hoidon ja ohjauksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin vastavuoroisessa suhteessa potilaan kanssa ja osana moniammatillista tiimiä (Suikkala 2015, s. 151; Hyvärinen, Palonen & Åstedt-Kurki 2017, s. 16). Opiskelijamoduuli on uudenlainen tapa ohjata opiskelijaa kliinisessä harjoittelussa. Opiskelijamoduuli tukee opiskelijaa itsenäiseen työskentelyyn ja vastuunottoon. Ne vahvistavat opiskelijan itseluottamusta ja kykyä ajatella kriittisesti sekä ratkaista ongelmia. Tiimityöskentelytaidot, yhteistyötaidot ja tiedonhakutaidot kehittyvät opiskelijamoduu-

lissa ja opiskelijoilla on mahdollisuus jakaa omaa osaamistaan ja oppia toisiltaan. Siirtyminen opiskelijasta ammattilaiseksi helpottuu. Moduulin tavoitteena on muun muassa opiskelijan oma-aloitteisuuden ja kollegiaalisuuden lisääntyminen ja paraneminen. (Manninen 2012, ss. 132–134; Hyvärinen ym. 2017 s. 17)

Opetusmoduulissa hoitotyön opiskelijat oppivat potilaan kokonaisuhoitoa tuetussa oppimisympäristössä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. He oppivat ottamaan vastuuta oman potilaan hoidosta ja tekemään hoidollisia päätöksiä itsenäisesti. Oppimiselle annetaan tilaa ja aikaa, jolloin asioita opitaan syvällisemmin ja laajemmin kuin perinteisessä harjoittelussa. Yhteistoiminnallinen oppiminen on asiantuntijuuden jakamista, vertaistukea, yhdessä pohtimista ja ryhmähengen luontia. (Mäenpää 2017 s. 34)

Moduuliharjoittelussa opiskelijoiden tiimityöskentely ja vertaisoppiminen korostuvat, koska opiskelijat työskentelevät usein pareina hoitaessaan heille nimettyjä potilaita. Moduuliharjoittelussa opiskelijat voivat olla opinnoissaan eri tasolla, joten opiskelijat voivat ohjata myös toinen toisiaan. He myös konsultoivat ohjaajia potilaiden hoidosta. (Manninen 2014, s. 15)

Ohjattu harjoittelu opiskelijamoduulissa on tullut Suomeen Ruotsista. Opiskelijamoduulissa Ulkomaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että opiskelijamoduulissa opiskelijat oppivat itsenäisemmin, heidän tiimityöskentelytaitonsa kehittyvät ja heidän on helpompi jakaa toisille osaamistaan ja oppia muilta. (Hyvärinen ym. 2017 s. 18)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää ohjaajien ja opiskelijoiden kokemuksia moduuliharjoittelusta kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla. Tarkoituksena on tuottaa suositukset sekä ohjaajille että opiskelijoille laadukkaaseen moduuliharjoitteluun kirjallisuuskatsauksen tulosten pohjalta.

3.2 Tutkimuskysymykset

1. Mitkä ovat keskeisimmät asiat kirjallisuuskatsauksen perusteella, jotka nousevat sairaanhoitajaopiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa kokemuksista moduuliharjoittelusta?
2. Mitä asioita halutaan kehittää kirjallisuuskatsauksen perusteella opiskelijoiden ja ohjaajien mielestä moduulityöskentelyssä?

3.3 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Tämä tutkimus toteutettiin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla, koska moduuliharjoittelusta materiaalia oli saatavilla melko vähän. Kirjallisuuskatsaus oli työn tilaajan toive, josta saatiin jo tutkittua tietoa opiskelija-moduulista ja siihen liittyvistä kokemuksista. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi yleisimmin käytetyistä kirjallisuuskatsauksista. Sitä voi luonnehtia yleiskatsaukseksi ilman tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä, jossa aineistot ovat laajoja ja aineiston valintaa eivät rajaa metodiset säännöt. (Salminen 2011 s. 6) Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa on sekä prosessi joka sisältää materiaalin hankinnan ja tekstiaineiston synteesin yleensä taulukon muodossa että analyysin olemassa olevan tutkimuksen arvon osoittamiseen (Stolt ym. 2015, s. 9).

Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on kehittää jo olemassa olevaa teoriaa ja rakentaa myös uutta teoriaa. Sen avulla voidaan arvioida teoriaa ja rakentaa kokonaiskuvaa tietystä asiakokonaisuudesta. Kirjallisuuskatsauksella pyritään tunnistamaan ongelmia ja se tarjoaa mahdollisuuden kuvata tietyn teorian kehitystä historiallisesti. (Salminen 2011 s. 3)

3.4 Aineiston tiedonhaku ja valintakriteerit

Aineistoa haettiin eri hakukannoista, kuten Google scholar, Medic ja HAMK Finna sekä kansallinen Finna (Liite 1 tiedonhakutaulukko). Hakukriteereiksi valittiin 2009 ja sen jälkeen ilmestyneet tutkimukset ja artikkelit. Hakusanoiksi valittiin opiskelija, sairaanhoitaja, ohjaus, moduuliharjoittelu. Kriteereiksi valittiin niin ohjaajien kuin opiskelijoiden kokemuksia opiskelijamoduulista. Tietoja haettiin tarkennetulla tiedonhauella. Aineistoista jätettiin pois perinteiseen ohjaukseen perustuvia tutkimuksia opiskelija-ohjaamisesta. Poissulkukriteerit olivat sairaanhoitajan AMK-tutkimukset ja kansainväliset tutkimukset. Sisäänottokriteerit olivat sairaanhoitajan YAMK-opinnäytetyöt, pro gradu –tutkielmat, kandidaattityöt ja artikkelit jotka koskivat moduuliharjoittelua. Artikkeleista valittiin Suomessa tehtyjä tutkimuksia ja kansallisen tason artikkeleita, koska työ liittyy Suomessa tapahtuvaan moduuliharjoitteluun. Yksi valintakriteeri oli myös se, että opinnäytetyön tekijän kielitaito ei riittänyt tutkimaan ruotsinkielisiä tutkielmia aiheesta. Aineistot esitetään erillisessä taulukossa liitteessä 2.

3.5 Aineiston analysointi sisällön analyysin avulla

Sisällönanalyysiä käytetään kuvailemaan tutkittavaa ilmiötä. Sisällönanalyysi määritellään menettelytavaksi, jolla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysin onnistuminen edellyttää, että tutkija kykenee pelkistämään aineiston ja muodostamaan siitä käsitteet, jotka kuvaavat luotettavasti tutkittavaa ilmiötä. (Kyngäs, Elo, Pölkki, Kääriäinen & Kanste 2010 s. 140)

Tutkimuksista ja artikkeleista luettiin erityisen tarkasti tulososa ja johtopäätökset. Tämän kirjallisuuskatsauksen analyysivaiheessa luokiteltiin aineistoa, jossa etsittiin yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Aineistoa ryhmiteltiin ja vertailtiin toisiinsa. Teemat muodostettiin yhdistelemällä ja vertailemalla tutkimusten ja artikkeleiden samankaltaisia vastauksia ja sisältöjä. Muistiinpanoja tehtiin koko kirjallisuuskatsauksen teon ajan.

4 TUTKIMUSTULOKSET JA SUOSITUKSET OPISKELIJOILLE JA OHJAAJILLE

Kirjallisuuskatsauksen avulla nousi esiin monia eri asioita, jotka vaikuttavat moduuliharjoitteluun. Tutkimuksissa ja artikkeleissa, joita tässä kirjallisuuskatsauksessa tutkittiin, oli useita samankaltaisia kokemuksia, haasteita sekä kehittämiskohteita. Tulokset esitetään erillisessä luvussa, jonka jälkeen erilliset luvut on esitelty suosituksista opiskelijoille ja ohjaajille.

4.1 Tutkimustulokset

Tutkimustuloksissa korostuivat muun muassa perehdytys, nimetyt ohjaajat, ohjaajakoulutus, motivaatio, tavoitteiden tekeminen, seuraaminen ja arviointi, työyhteisön tuki ja vertaisarviointi. Tutkimuksista saatujen tulosten perusteella koostettiin tulokset, jotka nousivat esiin niin opiskelijoiden kuin ohjaajienkin kokemuksista. Tulokset esitellään aihealueittain ja niistä koostettiin suositukset sekä opiskelijoille että ohjaajille.

Perehdytys

Kinnunen (2019) ja Luostarinen-Lingren (2019) toteaa tutkimuksissaan että, opiskelijoiden riittävä perehdytys oli tärkeää. Ennakkoon saatua perehdytystä pidettiin tarpeellisena, sisällöllisesti kattavana ja harjoittelun aloittamista helpottavana. Suunnitelmallinen, ennakkoon annettu ja osastolla jatkuva perehdytys tuki yksilöllistä oppimista erityisesti alkuvaiheessa. Myös ennen harjoittelua järjestetty perehdytyspäivä koettiin hyväksi kuten myös ryhmätapaaminen ennen harjoittelua opiskelijoiden, ohjaajien ja opettajien kanssa.

Perehdytyksessä tietoa kaivattiin opiskelijamoduulin käsitteestä, ideologiasta, tarkoituksesta ja toimintatavasta kuten käytännön toteutuksesta, hoidettavista potilasryhmistä ja siitä kuinka opiskelijamoduuliharjoittelu eroaa perinteisen ohjausmallin mukaisesta harjoittelusta. Opiskelijan roolia, vastuista ja velvollisuuksista sekä aiemmin toteutettujen opiskelijamoduuliharjoitteluiden kokemuksista toivottiin myös tietoa. Yhteista paaminen opiskelijamoduulissa opiskelevien kanssa olisi toivottu järjestettävän ennakkoon. Riittämättömän perehtyneisyyden tunnetta lisäksi usein myös toistuva ohjaajien vaihtuminen, ohjaajien perehtymättömyys opiskelijamoduulissa ohjaamiseen sekä vastuuhjaajan puuttuminen. (Kinnunen 2019)

Ohjaajien mukaan ohjauksen onnistumista tuki se, että ohjaajat oli perehdytetty opiskelijamoduulissa ohjaamiseen, jolloin he osasivat toimia mallin ideologian mukaan. Ohjaajien perehdyttäminen ei aina toteutunut opiskelijamoduuliin, joka häytti ohjauksen onnistumista ja se näkyi ohjaajien osaamattomuutena toimia opiskelijamoduulimallin mukaisesti. Osa oli saanut tietoa moduulista sähköpostilla tai suullisesti toisten ohjaajien kautta, mutta osa ei ollut saanut perehdytystä ollenkaan. Tietoa kaivattiin erityisesti ohjaajan roolista sekä ohjaamisen toteuttamisesta opiskelijamoduulissa muun työn ohella. (Kinnunen 2019)

Organisaation vastuuta perehdytyksen yhdenmukaisesta toteuttamisesta, avoimesta tiedottamisesta ja oppimista tukevan ohjaussuhteen edellytysten luomisesta korostettiin. Opiskelija toivoivat myös ohjaajien perehdytyksen lisäämistä, koska osa ohjaajista ei ollut saanut minkäänlaista perehdytystä. (Kinnunen 2019)

Kinnusen (2019) tutkimuksessa opiskelijoiden valintaa opiskelijamoduuliin korostettiin myös. Opiskelijamoduulin sopivuutta kaikille opiskelijoille epäiltiin. Osa koki mallin soveltuvan perusopintoihin mutta selvästi enemmistö kannatti mallia syventävän vaiheen opiskelijoille.

Nimetyt ohjaajat

Vastuuohjaajan/-ohjaajien nimeäminen koettiin tärkeäksi. Opiskelijat toivoivat ohjaajiksi valittavan vain siihen perehtyneitä ja ohjaamiseen motivoituneita hoitajia. Ohjaajat toivoivat, että kaikilla opiskelijoilla olisi kaksi nimettyä vastuuohjaajaa, jolloin myös arviointiprosessi helpottuisi. Ohjaajien työhön toivottiin kevennystä, jotta he voisivat keskittyä opiskelijoiden ohjaamiseen ja tukemiseen, ja jotta ohjaussuhteet voisivat kehittyä toimiviksi. (Kinnunen 2019) Myös Chenin (2018), Kootan, Kukkoson & Suikkalan (2016), Juvosen (2017) ja Luostarinen-Lingrenin (2019) mukaan ohjaajien nimeäminen on tärkeää niin opiskelijalle kuin ohjaajille.

Opiskelijaohjauskoulutus

Juvosen (2017) tutkimuksen mukaan koulutuksen kautta ohjaajat kokivat saavansa lisää tietoa opiskelijaohjaamisesta ja pystyisivät auttamaan opiskelijaa moniulotteisemmin oppimisprosessissa. Opiskelijaohjaajat kokivat tarvitsevansa koulutusta ohjaamisesta, jotta voisivat tuottaa mahdollisimman laadukasta ohjausta opiskelijoille ja toimia parempina ohjaajina. Hyvärisen ym. (2017) artikkelin mukaan hoitajat kokivat riittämättömän koulutuksen opiskelijamoduuliin. Hoitajat huomasivat myös puutteellisen ohjausosaamisen opiskelijamoduulissa työskennellessään.

Motivaatio ja sitoutuminen

Yksilöllistä oppimista tukevat ohjaajat olivat motivoituneita ja sitoutuneita opiskelijamoduulissa ohjaamiseen ja avun pyytäminen heiltä koettiin helppona. Motivoitunut ohjaaja oli ammattitaitoinen, iloinen ja oppimiseen innostava, joka luotti opiskelijoihin, antoi vastuuta ja toteutti väliarviointeja. Ohjaajien mukaan opiskelijoiden ohjaamiseen suhtauduttiin

positiivisesti ja opiskelijoita arvostaen. Sitoutuneisuus, tiimityö, kollegiaalisuus ja vertaistuki opiskelijoille on tärkeää. (Kinnunen 2019 ja Suikkala 2015)

Kinnusen (2019) tutkimuksessa ohjausmotivaatio oli opiskelijoiden mielestä vaihtelevaa. Ohjaajien haluttomuus tai heikko sitoutuminen ohjaukseen koettiin yksilöllistä oppimista haittaavana tekijänä. Ohjaajien heikko sitoutuminen näkyi siten, että opiskelijamoduulimallia ei aina sovellettu harjoittelun loppuun saakka. Ohjaajien heikko sitoutuminen näkyi myös poissaoloinen oppimistilanteissa. Ohjaajat eivät olleet oppimistilanteissa läsnä seuraamassa ja arvioimassa opiskelijan toimintaa, joka aiheuttaa opiskelijoissa epävarmuutta. Yksilöllistä oppimista häytti negatiivinen ilmapiiri, joka yhdistettiin ohjaajien väsymiseen ja harjoittelun perinteisestä toteutustavasta poikkeamiseen. Taustalla ajateltiin vaikuttavan ohjaajien työn kuormittavuus ja stressi.

Oppimiskokemukset

Opiskelijat kokivat, että osastojen opiskelijamyönteinen ilmapiiri helpotti opiskelijoiden harjoittelun aloittamista ja tuki yksilöllistä oppimista. Oppimista tuki ammatillisten taitojen harjoittaminen. Taidot kehittyivät, kun oppimistilanteita oli paljon. Ammatillisista taidoista harjaantumista tapahtui erityisesti kliinisten taitojen, kuten työyhteisö- ja tiimityötaitojen osalta. Myös potilaan hoidon kokonaisuus ja hoitoprosessi selkiytyi. Myös ohjaajat kokivat, että opiskelijat tuovat mukanaan näyttöön perustuvaa tietoa osastolle ja edistävän myös ohjaajien ammatillista kehittymistä. (Kinnunen 2019). Suikkalan (2015) mukaan moduuliharjoittelu edisti opiskelijoiden asiakaslähtöistä ja moniammatillista osaamista sekä madalsi kynnystä siirtyä opiskelijan roolista sairaanhoitajan rooliin.

Opiskelijoiden mielestä usein toistuva ohjaajien vaihtuminen häytti yksilöllistä oppimista, koska ohjaajat eivät olleet aina tietoisia opiskelijoiden osaamisesta. Oppimisen sujuvuus ja jatkuvuus kärsi, kun opiskelu- ja ohjausaikaa kului toistuvaan osaamisen kertaamiseen. Opiskelijalle tuntemattomat ohjaajat eivät luottaneet opiskelijoiden taitoihin, minkä vuoksi opiskelijoiden rooli jäi passiiviseksi. Opiskelijamoduulissa toimintatapojen erilaisuus ja joustamattomuus häytti yksilöllistä oppimista. Ajoittain ohjaajien ohjeistukset poikkesivat toisistaan tai olivat ristiriidassa keskenään. (Kinnunen 2019)

Ohjaaja kannustaa opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja päätöksentekoon. Ohjaajan tehtävänä ei ole tarjota valmiita ratkaisuja, vaan toimia pikemminkin valmentajana, joka tukee opiskelijan kasvamista hoitotyön asiantuntijaksi haastamalla jatkuvasti opiskelijan aiempia tietoja, taitoja ja osaamista. (Koota ym. 2016)

Kinnusen (2019) mukaan opiskelijoiden yksilöllistä oppimista tuki eri suunnista saatu osaamiseen perustuva arviointi. Arviointia toteutettiin itsearvioina ja sitä saatiin ohjaajilta, vertaisopiskelijoilta ja potilailta. Tiivis

opiskelijoiden välinen yhteistyö toi realistista näkökulmaa osaamisesta ja sen kehittymisestä. Toisaalta opiskelijamoduuliharjoittelussa yksilöllistä oppimista haittasi suuri opiskelijamäärä. Melu potilashuoneissa häiritsi ja potilaiden intymiteettisuoja oli vaikea turvata suuren opiskelijamäärän vuoksi. Ajoittain oppimistilanteita oli vain vähän ja opiskelijat kokivat jäävänsä vertaisopiskelijoiden varjoon. Osaamisen esittäminen ohjaajalle oli silloin hankalaa.

Hoitajien ammatillinen kehittyminen ohjaajina ilmeni ohjausosaamisen kehittymisenä. Hoitajat hakivat aiempaa enemmän tietoa ja suhtautuivat uuteen ohjaustyyliin myönteisesti. Hoitajilla oli ohittamaton vastuu potilasturvallisuuden toteutumisessa, joka ilmeni epävarmuuden tunteina opiskelijoiden hoitaessa potilaita. Hoitajat joutuivat puutumaan potilaiden hoitoon tarkistaakseen, että kaikki tehtiin oikein. (Hyvärinen ym. 2017)

Opiskelijoiden tavoitteet ja arviointi moduuliharjoittelussa

Chenin (2018) tutkimuksen mukaan haastavimmaksi asioiksi ohjaajat kokivat opiskelijoiden yksilöllisen ohjaamisen, arvioinnin ja palautteen antamisen, opiskelijoiden oppimistavoitteiden puuttumisen, työn suunnittelun ja yhteistyön. Opiskelijamoduulissa voi olla samanaikaisesti ohjattavana kolme opiskelijaa ja näin ollen yksilöllinen ohjaus on haastavaa. Ja varsinkin silloin, jos opiskelija on ensimmäisellä sairaalan vuodeosastojaksolla ja muut eri vuosikurssin opiskelijoita. Ja myös ehdotettiin, että aluksi olisi kevyempiä potilaita ja harjoittelun edetessä tulisi haastavampia potilaita. Lisäksi ohjauksessa hyödynnettäisiin osaston muita ohjaajia. Koettiin myös, että päivittäiset oppimistavoitteet pitäisi tehdä vuoron alussa eikä sen lopussa, jotta ohjaajien arviointi helpottuu ja tavoitteet voisivat olla konkreettisia esimerkkitalavoitteita esimerkiksi listan muodossa. Ohjaajat kokivat myös, että palaute opiskelijoille on vain lista tehdyistä asioista eikä rakentavaa palautetta annettu. Opiskelijan oma vastuu tavoitteiden asettamisessa sekä itsearvioinnissa nostettiin esille. Ohjaaja ei voi arvioida, jos ei ole tavoitteita eikä itsearviointia.

Kinnunen (2019) toteaa, että ohjaajien vaihtuvuus haittasi ohjauksen onnistumista, koska se aiheutti haasteita ohjaussuhteiden luomiselle, tavoiteteperusteisen ohjauksen toteuttamiselle sekä opiskelijoiden yksilöllisten ohjaustarpeiden huomioimiselle. Toistuva ohjaajien vaihtuminen ja vastuuhjaajan vuorojen vähyyys vaikeutti opiskelijoiden arvioinnin toteuttamista. Opiskelijoiden osaaminen ei ollut ohjaajien tiedossa ja vastuuhjaajat kokivat arvioinnin haastavana ja vastuullisena. Vastuuhjaajat osallistuvat kunkin opiskelijan henkilökohtaiseen tavoite- ja arviointikeskusteluihin (Koota ym. 2016).

Ohjaajat toivoivat valmista oppimistavoitelistaa, joka lähetettäisiin opiskelijoille ennakkoon ennen harjoittelua. Se helpottaisi opiskelijoiden omien tavoitteiden laatimista harjoitteluun. Se helpottaisi myös ohjaajia ohjaamisessa harjoittelun alussa, kun tietää mitkä tavoitteet ovat jokai-

sella opiskelijoilla harjoitteluun tullessa valmiina. Valmiit osaston ehdottamat tavoitteet esiteltäisiin opiskelijoille harjoittelun perehdytyspäivänä. Esimerkkিতavoitteet sopisivat eri opintojen vaiheissa oleviin tavoitteisiin. Sama ohjaaja ohjaa samoja opiskelijoita usean työvuoron ajan, jolloin opiskelijan oppimista olisi helppo seurata. Kun opiskelija saa palautta, huolehditaan, että opiskelija on tietoinen siitä mistä asiasta palaute annetaan ja osaa tarvittaessa muuttaa toimintaansa oppimistaan tukevaksi. Opiskelijan omaa roolia halutaan itsearviointinissa korostaa. (Chen 2018)

Palautteen ja arvioinnin tulisi olla rakentavaa ja kehittävä. Palautteen ja arvioinnin kirjoittamisessa annetaan ensin myönteinen, sitten rakentava ja kehittävä sekä lopuksi vielä myönteinen palaute. (Chen 2018)

Opettajien ja potilaan rooli

Kinnusen (2019) tutkimuksessa yhteistyötä opettajien kanssa kuvattiin vain vähän. Opiskelijoiden ja ohjaajien mielestä opettajien aktiivisuus ja säännöllinen vierailu koettiin hyvänä ja yksilöllistä oppimista tukevana. Osa ohjaajista koko opettajien roolin epäselvänä tai ei kokenut heidän läsnäoloaan opiskelijamoduulissa tarpeellisenä. Jotkut olivat tavanneet opettajan ensimmäistä kertaa loppuarvioinnissa ja olisivat kaivanneet hänen läsnäoloaan enemmän. Opettajien osaamattomuus otettiin myös esille; esimerkiksi esitettiin opettajien negatiivisesta suhtautumisesta ohjaajien toimintaa kohtaan. Ohjaajat kaipasivat opettajien syvällistä perehdyttämistä toimintayksiköiden toimintaan. Ohjaajien ja opettajien välisiä keskusteluja kaivattiin lisää yhteisten toimintatapojen varmistamiseksi. Myös Chenin (2018) ja Hyvärisen ym. (2017) tutkimusten mukaan opiskelijat ja ohjaajat pitivät henkilökohtaista kontaktia opettajaan tärkeänä.

Kinnusen (2019) mukaan potilailta ei pyydetty palautetta opiskelijoiden toiminnasta, mutta jotkut potilaat sitä kuitenkin kertoivat. Pääosin potilailta saatu palaute opiskelijoiden toimintaa kohtaa oli positiivista. Potilaiden uskottiin nauttivan siitä, että opiskelijoilla oli aikaa keskusteluun ja heidän hoitonsa toteuttamiseen. Ohjaajien varmistamassa opiskelijoiden toimintaa, potilaiden uskottiin tuntevansa olonsa turvalliseksi. Ohjaajien mielestä potilaiden myönteinen suhtautuminen opiskelijoihin tuki ohjaamisen onnistumista. Hyvärisen ym. (2017) tutkimuksen mukaan opettajat olivat moduuliharjoittelun alussa tiiviisti mukana toiminnassa, mutta aktiivisuus väheni ajan myötä. Opettaja oli ajoittain vaikea tavoittaa, eivätkä hoitajat kokeneet yhteistyötä heidän kanssaan tiiviiksi.

Potilaiden roolia opiskelijan oppimisessa tulee vahvistaa. Potilaspalaute vahvistaa arvioinnin luotettavuutta, erityisesti hoitoon liittyvien kokemusten sekä hoitosuhteen ja opiskelijoiden vuorovaikutusosaamisen näkökulmista. Potilaille kerrotaan opiskelijamoduulin periaatteista ja kysytään suostumus opiskelijoiden osallistumisesta hoitoon. Heille myös turvataan potilasturvallisuus ohjaajan ollessa tietoinen opiskelijoiden tehdystä työstä. (Koota ym. 2016)

Työyhteisön tuki

Ohjaajien mielestä ohjaaminen jakautui samoille hoitajille ja se koettiin epäoikeudenmukaisena. Ohjauksen epätasainen jakautuminen koettiin ohjausta haittaavana tekijänä ja se vaikutti työyhteisön ilmapiiriin negatiivisesti. Niukat henkilöresurssit ja ohjaajien työn kuormittavuus haittasivat opiskelijamoduulissa ohjaamista. Henkilökunnan määrää osastoilla ei pidetty riittävänä. Potilashoito vei käytettävissä olevat resurssit ja opiskelijoiden ohjaamiselle ei riittänyt aikaa. Haasteena oli myös se, että ohjaajat eivät voineet keskittyä pelkästään ohjaamiseen opiskelijamoduulissa, vaan heidän täytyi hoitaa sen lisäksi useita muita työtehtäviä. Kiire aiheutti ohjaajissa väsymystä. Ohjaamiseen osallistuneet kokivat epäoikeudenmukaisuutta ja toivoivat, että jatkossa opiskelijamoduulissa ohjaamiseen sitoutetaan kaikki toimintayksikön hoitajat. (Kinnunen 2019)

Juvosen (2017) tutkimuksessa ohjaajat kokivat tarvitsevansa tukea työyhteisöltä, mutta varsinkin haastavissa ohjaustilanteissa ohjaajat kokivat jääneensä ilman tukea. Myös osassa tutkimuksessa joita Juvonen käytti kirjallisuuskatsauksessa, esimiesten taholta ei huomioitu tarpeeksi opiskelijaohjaukseen käytettävää aikaa. Jos osastolla on opiskelijamyönteinen ilmapiiri ja opiskelijaohjaus on systemaattista, ohjaajien kuormitus ei ole tällöin yksipuolista ja he saavat koko työyhteisön tuen.

Hyvärinen ym. (2017) toteaa, että opiskelijoiden ohjaamista ei koettu työyhteisön yhteisenä asiana vaan ohjausvastuu jakautui samojen hoitajien kesken. Negatiivisena koettiin se, ettei kaikkien hoitajien osaaminen välity opiskelijoille. Hoitajat kokivat suurimman osan henkilökunnasta haluavan palata perinteiseen opiskelijaohjaukseen, koska he kokivat uuden tavan ohjata vaikeaksi. Tärkeänä koettiin organisaation, esimiehen ja työyhteisön tuki, sillä harjoittelun aikainen työyhteisö ja siellä vallitseva ilmapiiri vaikuttavat opiskelijan oppimiseen.

Opiskelijaohjausta pitäisi tarjota opiskelijaohjaajille enemmän ja myös ohjaajakoulutus tulisi yhtenäistää valtakunnallisesti. Hoitotyön johdon tehtävänä on myös huomioida opiskelijaohjaus ja antaa resursseja ja voimavaroja ohjaajille. Johto on avainasemassa tukemassa ohjaajia ja opiskelijaohjausta vielä parempiin tuloksiin. (Juvonen 2017)

Vertaisoppiminen – ja tuki

Opiskelijat kokivat, että vertaisoppiminen tuki monin tavoin yksilöllistä oppimista ja sen merkitystä oppimisprosessi pidettiin tärkeänä. Vertaisoppiminen helpotti perehtymistä oppimisympäristöön, vahvasti ammatillista osaamista ja kehotti yhteistyötaitoja. Vertaistuki vahvasti ammatillista päätöksentekoa ja vähensi epävarmuutta. Se nopeutti myös työyhteisöön sopeutumista ja siitä saatiin apua stressaaviin hetkiin. Vertaisoppiminen kehitti myös oppimistilanteiden jakamisen taitoja ja tilan antamista toisille. Vertaisoppiminen hyödytti molempia osapuolia ja myös vertaisparin opettajana oleminen koettiin positiivisesti. Suurin osa

ohjaajista myös koki, että yhteistyö opettajiin ja opiskelijoihin sujui hyvin, jolloin myös opiskelijoiden itsenäisyys ja ammatillisuuden kehittyminen tukivat ohjauksen onnistumista ja lisäsivät yhteistyön sujuvuutta. (Kinnunen 2019)

Opiskelijamoduulissa opiskelijoiden keskinäinen yhteistyö ja vastuunotto tukevat yhteisen tavoitteen saavuttamista: potilaan parasta mahdollista hoitoa. Opiskelijat työskentelevät sekä yksin että pareittain suunnitellen ja organisoiden moduulihuoneiden potilaiden hoitotyötä mahdollisimman itsenäisesti. Opiskelijat hyödyntävät toinen toistensa tietoja ja taitoja, ratkaisevat yhdessä eteen tulevia ongelmia ja saavat ohjaajalta tukea ja ohjausta. Opiskelijamoduuliin sisältyy keskeisesti reflektointi ja sen avulla oppiminen. (Koota ym. 2016)

Kinnusen (2019) mukaan ohjaajat saivat toisiltaan vertaistukea, joka näkyi keskusteluna opiskelijamoduulin toteuttamisessa ja siinä ohjaamisessa. Yhteistyö opiskelijamoduulissa koettiin ohjaajien mielestä toimivaksi. Ohjaajien yhteisiä reflektointitilanteita pidettiin tärkeinä ja niitä olisi kaivattu järjestettävän systemaattisesti.

Opiskelijoiden valinnassa toivottiin huomioitavan, että kaikille opiskelijoille on riittävästi tekemistä ja kaikille opiskelijoille nimettyjä potilaita joka työvuoroon. Vastuuta pidettiin hyvänä, mutta sen määrän toivottiin lisääntyvän asteittain. Parityöskentely koettiin hyväksi, joten parillinen määrä on hyvä huomioida opiskelijamoduulia suunnitellessa. Jatkuvan arvioinnin kirjaamiseen kaivattiin kehitystä ja suunniteltuja vertaisarviointihetkiä opiskelijamoduuliryhmän kanssa toivottiin lisää. (Kinnunen 2019)

4.2 Suositukset opiskelijoille

1. Ennen harjoittelua tavoitteena ryhmätapaaminen opiskelijoiden, ohjaajien ja opettajien kanssa.
2. Huomioi työvuorosunnittelussa ohjaajan ja muiden opiskelijoiden työvuorot.
3. Huolehdi yleiset tavoitteet ja mahdollisimman pian omat tavoitteet ohjaajille.
4. Pehdy harjoittelun alussa osaston yleisiin toimintatapoihin ja turvallisuusasioihin.
5. Oppimispäiväkirjan päivittäinen täyttäminen.
6. Hyödynnä vertaisoppimista ja –arviointia muiden opiskelijoiden kanssa.
7. Huolehdi päivittäisestä itsearvioinnista.
8. Keskustele, kysy, arvio, kritisoi ja pohdi avoimesti opiskelijoiden ja ohjaajien kanssa.
9. Ole aktiivinen ja itseohjautuva.
10. Hyödynnä moniammatillista tiimityötä oppimisessasi.
11. Potilas on itsensä asiantuntija. Hyödynnä potilaan kertomuksia, tunteita ja kokemuksia oppimisessasi.
12. Pidä yhteyttä opettajaan tarpeen mukaan.

4.3 Suositukset ohjaajille

1. Yhdenmukainen perehdytys opiskelijamoduulin ohjaamiseen.
2. Perehdy opiskelijamoduulin ideologiaan ja käytännön toteutukseen. muun työn ohella ennen harjoittelujaksoa.
3. Hyödynnä ohjaajakoulutusta opiskelijaohjaamisessa.
4. Toteuta vertaisarviointia ja -oppimista muiden ohjaajien kanssa.
5. Opi opiskelijoilta.
6. Motivoidu ja sitoudu ohjaamiseen.
7. Huolehdi päivittäisestä opiskelijan/opiskelijoiden arvioinnista.
8. Kommunikoi avoimesti.
9. Anna yksilöllistä ohjaamista ja arviointia.
10. Ota potilaat mukaan ja informoi heitä opiskelijamoduulista.
11. Työvuorosuunnittelussa huomioi moduuliharjoittelun vuorosuunnittelu; tavoitteena sama ohjaaja usean päivän ajan kerrallaan.
12. Pyydä opettajien ja esimiehen tukea ohjaamiseen.

5 POHDINTA

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi marraskuussa 2018. Tutkimus piti tehdä teemahaastattelulla opiskelijamoduulin ohjaajille, mutta keväällä 2019 opetushoitaja pyysi muuttamaan työn kirjallisuuskatsaukseksi, koska samasta aiheesta oli tehty aivan tuore pro gradu -tutkielma, jota myös tässä työssä käytetty yhtenä lähteenä. Kirjallisuuskatsauksen teoriaa ja lähteitä etsittiin kesällä 2019, jonka jälkeen alkoi tekstin tuottaminen syyskuussa 2019. Opetushoitaja toivoi, että kirjallisuuskatsaus toisi suosituksia HUSin vatsakeskuksen opiskelijamoduuliin opiskelijoille ja ohjaajille.

Suomessa on tehty vähän tieteellisiä tutkimuksia moduuliharjoitteluun liittyen. Se on yksi syy, miksi tähän kirjallisuuskatsaukseen otettiin mukaan myös ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä. Ulkomaalaiset tutkimukset jätettiin pois, koska tarkoituksena oli kehittää opiskelijamoduulia Suomessa ja HUSin vatsakeskuksessa. Kansainväliset materiaalit eivät välttämättä olisi kohdanneet Suomessa toteutettavaa hoitotyötä ja moduuliharjoittelua. Lisäksi opinnäytetyön tekijän ruotsin kielen taito ei riittänyt tutkia ruotsinkielisiä tutkimuksia aiheesta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli etsiä sairaanhoitajaopiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa kokemuksia moduuliharjoittelusta. Kokemuksia oli tutkittu vähän ja tutkimukset oli tehty laadullisen tutkimuksen avulla. Laadullisella tutkimuksella, jossa tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Tutkimuksen lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesin testaaminen vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, s. 164). Tutkimusten vähyyden vuoksi tuloksia ei voida

yleistää, mutta niistä saatiin hyödyllistä tietoa moduuliharjoittelun kehittämiseen.

Haasteellista oli kerätä aineistoa tutkimukseen tutkimusten vähyyden vuoksi. Kirjallisuuskatsaukseen ei ollut ylitarjontaa, eli miltei kaikki tutkimukset ja artikkelit joita Suomessa oli tehty, otettiin tähän kirjallisuuskatsaukseen, lukuun ottamatta ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä ja muutamia artikkeleita. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus valittiin tutkimusaineiston vähyyden vuoksi. Mikäli opinnäytetyöhän olisi otettu kansainvälisiä tutkimuksia, olisi saatu enemmän kokemuksia moduuliharjoittelusta.

Opiskelijat ja ohjaajat ovat yksilöitä. Opiskelijamoduulissa toivotaan opiskelijoiden olevan aktiivisia, sosiaalisia, vastuuntuntoisia ja sopeutuvaisia. Mikäli opiskelija on hiljainen, passiivinen tai arka voi opiskelijamoduuli tuottaa haasteita harjoitteluun. Ohjaajalta toivotaan motivaatiota ja sitoutumista, yksilöllistä ohjaamista ja kiinnostusta opiskelijoiden oppimista kohtaan. Mikäli näitä ominaisuuksia ohjaajalta ei löydy, voi moduuliharjoittelu olla haasteellista sekä opiskelijoille että ohjaajille.

Opinnäytetyö esitettiin osastotunnilla HUSin vatsakeskuksen osastolla K6. Esitys loi keskustelua aiheesta, josta esiin nousi osaston toiminnan haaste opiskelijamoduuliin. Opiskelijamoduuli koetaan osastolla haasteelliseksi kiireen ja ylipaikkatilanteiden vuoksi sekä alkuvaiheen opiskelijoiden paljouden vuoksi. Loppuvaiheen opiskelijoita ei ollut edellisessä harjoittelussa ollenkaan. Alkuvaiheen opiskelijoiden perehdytys moduuliharjoitteluun kestää pidempään ja he eivät pysty kokonaisvaltaisesti vielä moduulityöskentelyyn haastavien kirurgisten potilaiden vuoksi. Osastolla on vaativia gastroenterologisia potilaita hoidossa ja tietämystä vaaditaan heistä paljon, jotta heitä kykenee hoitamaan. Ohjaajan rooli korostuu vielä enemmän ja vastuu on suuri, kun kaikki opiskelijat ovat alkuvaiheessa koulutusta. Osalla ensimmäinen sairaalajakso ja tietämys ei välttämättä riitä hoitamaan vaativia gastroenterologisia kirurgisia potilaita.

Osastotunnilla keskusteltiin myös siitä, ovatko kaikki opiskelijat valmiita moduuliharjoitteluun. Moduuliharjoittelu vaatii tietynlaista osaamista, omatoimisuutta, aktiivisuutta ja halua oppia sekä ottaa vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelijamoduulissa työskentelee samanaikaisesti kuusi opiskelijaa, joista puolet voivat olla hyvinkin innostuneita ja omaaloitteisia ja toiset voivat jäädä taka-alalle esimerkiksi tarkkailijan rooliin. Aktiivisemmat opiskelijat oppivat ja saavat moduuliharjoittelusta paljon oppia, mutta taka-alalle jäävät voivat kokea, että oppiminen on jäänyt vähemmälle kun *”muut tekevät kaikki työt ja minä seuraan sivusta”*. Aktiivisuus ja omaaloitteisuus ovat suuressa roolissa moduuliharjoittelussa.

Perehdytyksen tärkeys korostui tutkimuksissa. Ohjaajien ja opiskelijoiden tulisi perehtyä moduuliharjoitteluun hyvissä ajoin ennen harjoittelua ja saada tietoa osastolla olevista perehdytysohjelmista ja laatukäsikirjoista, jotka tukisivat ja turvaisivat sekä ohjausta että harjoittelua. Ohjaajien tu-

lisi perehtyä opiskelijoiden tietoihin ennen kuin he tulevat harjoitteluun. Tavoitteiden laatiminen olisi hyvä miettiä jo ennen harjoittelua ja siten, että ne olisivat tiedossa myös ohjaajilla, jolloin harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet olisivat molemmilla osapuolilla hallinnassa. Tavoitteita voisi täydentää harjoittelun aikana tarpeiden mukaan. Työvuorot tulisi myös suunnitella ohjaajan mukaan, jolloin ohjaajaan ja opiskelijamoduuliin tutustuminen helpottuu varsinkin alkuvuokoina.

5.1 Tutkimuksen tiedonhaku

Tietoa opiskelijaohjauksesta löytyy hyvin. Opiskelijamoduulista teoreettista tietoa on vähemmän saatavilla. Tähän työhön teoriaa on löytynyt niin pro gradu -tutkielmasta kuin ylemmän ammattikorkeakoulun opin- näytetöistä. Myös hoitotieteen kirjoista löytyy tietoa laadullisesta tutkimuksesta, kirjallisuuskatsauksesta hoitotieteessä ja sisällönanalyysistä. Tietoa on haettu eri tietokannoista kuten Google scholarista, Medic- tietokannasta ja HAMK Finnasta sekä kansallisesta Finnasta. Hakusanoiksi on laitettu sairaanhoitajat + opiskelija + ohjaus. Tiedonhakutaulukko on liitteenä (liite 1). Osa valituista materiaaleista ei koske opiskelijamoduulia, mutta niissä on tuoretta tutkimusta ohjaajien ohjaajakoulutuksen hyödyntämisestä ohjaamisesta sekä ohjauksen kehittämisestä käytännössä. Manuaalisesti myös hoitotiedelehdistä, sairaanhoitajalehdestä ja muista hoitotyön tieteellisistä julkaisuista on haettu tietoa koskien opiskelijamoduulia.

5.2 Tutkimustulosten johtopäätökset

Kirjallisuuskatsauksen avulla on saatu tiivistetysti tietoa Suomessa toteutuvasta opiskelijamoduuliharjoittelusta ohjaajien ja sairaanhoitajaopiskelijoiden näkökulmasta. Tutkimuksessa korostuivat systemaattinen perehdytys, vastuuhjaajan rooli, vuorovaikutus, vertaisoppiminen, osaamisen arvioinnin haastavuus ja hoitotyön resurssit. Tuloksissa perehdytyksessä oli pohdittu osastojen ennalta laadittuja tavoitteita opiskelijoille, jotka jokaisen tulisi saavuttaa harjoittelun aikana. Tavoitteet olisivat yleisiä, jotka sopivat osaston käytäntöön ja sopisivat eri vaiheessa oleville opiskelijoille. Tavoitteet lähetetäisiin ennen harjoittelun alkua opiskelijoille, jolloin sekä opiskelijoiden että ohjaajien olisi helpompaa aloittaa moduuliharjoittelu. Tämä varmasti kehittäisi myös osaltaan perehdytystä ja helpottaisi opiskelijoita pääsemään nopeammin osaston toimintaan kiinni.

Opiskelijat toivoivat nimettyjä ohjaajia, joita olisi enemmän kuin yksi ja että ohjaaja olisi sama usean päivän kerrallaan, jotta molemmat tuntisivat toisensa ja tavoitteet ja opiskelijan osaaminen olisi jo ohjaajan tiedossa vuoron alussa. Vuorovaikutustaidot korostuivat useassa materiaalissa. Sekä opiskelijan että ohjaajan motivaatio, sitoutuminen että molemminpuolinen luottamus koettiin tärkeäksi.

Vertaisoppiminen on tärkeää varsinkin opiskelijoille. Opiskelijat kokevat oppivansa muilta opiskelijoilta moduulityöskentelyssä. He keskustelevat ja pohtivat paljon potilaan hoitoa, jolloin myös jakavat ja oppivat uusia asioita keskenään. Mutta myös ohjaajien ja opiskelijoiden keskinäinen vertaisoppiminen koettiin tärkeäksi. Ohjaajat kokivat saavansa uutta näyttöön perustuvaa tietoa opiskelijoita.

Ohjaajien kokemuksista heijastui ajoittain opiskelijoiden arvioinnin vaikeus. Osassa tutkimuksissa ohjaajat kokivat yksilöllisen arvioinnin ajoittain haastavaksi ja vertasivat opiskelijoita toisiinsa. Myös opiskelijoiden itsearvioinneissa oli ajoittain vain tehtäväläistä tehtävistä, mutta varsinaisen oppimisen kokemuksia ei ollut, jolloin myös ohjaajan on hankalaa arvioida oppimista. Oppimispäiväkirjaa pidettiin myös hyvänä tapana päivittäisissä tavoitteissa ja arvioinneissa.

Tutkimuksissa korostettiin myös opettajien roolia moduuliharjoittelussa. Opettajia kaivattiin sekä ohjaajien että opiskelijoiden puolesta varsinkin alussa ja myös lopussa arviointivaiheessa. Samoin esimiehen ja työyhteisön tuki tärkeää ohjaajille, jolloin pystyisivät keskittymään vain moduuliharjoittelun ohjaamiseen ja muut työtehtävät jäisivät vähemmälle. Muutamassa tutkimuksessa korostettiin myös kiirettä, joka heijastui siihen, että opiskelijat työskentelivät kentällä yksin ilman ohjaajaa ja kokivat sen raskaaksi ja se loi epävarmuutta. Osassa harjoittelua oli myös moduuli keskeytynyt kiireen vuoksi ja silloin oli siirrytty perinteiseen harjoitteluun.

Lähes kaikissa tutkimuksissa ja artikkeleissa korostettiin työyhteisön tukea moduuliharjoitteluun. Muiden vertaistuki ja kannustus ohjaamiseen koettiin tärkeänä. Esimiehen roolia korostettiin tärkeäksi. Esimieheltä kaivattiin mahdollisuutta osallistua ohjauskoulutukseen ja saada aikaa perehtyä opiskelijamoduuliin sekä rauhoittaa muut työtehtävät moduuliharjoittelun ajaksi.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa se, miten tutkimus on tehty ja miten luotettavaa teoretietoa on tutkimukseen saatu. Moduuliharjoittelusta ei ole tehty tieteellisiä tutkimuksia Suomessa kuin muutama. Tiedonhaussa löytyi vain yksi pro gradu -tutkielma moduuliharjoittelusta. Perinteisestä harjoittelusta ja opiskelijaohjaamisesta on tutkimuksia tehty paljon, mutta ne jätettiin pois, koska haluttiin kokemuksia moduuliharjoittelusta sairaanhoitajaopinnoissa. Luotettavuutta vähentää tietojen vähyys, mutta löydettyjen tietojen pohjalta kuitenkin löytyi samankaltaisia kokemuksia monesta asiasta, eli toistuvuus oli samankaltainen tutkimuksissa ja artikkeleissa. Luotettavuutta vähentää myös kansainvälisten tutkimusten pois jättäminen opinnäytetyöstä. Opinnäytetyöhön otettujen tutkimusten ja artikkelien tekijät kokivat myös tieteellisten tietojen vähyden haasteelliseksi luotettavuuden kannalta. Tutkimustietoa tarvi-

taan vielä paljon, kunnes voidaan todeta mitkä asiat käytännössä ovat haasteellisia ja mitä kehittämishankkeita moduuliharjoitteluun tarvitaan.

Tulosten yleistettävyyttä ei voida todentaa, mutta ne palvelevat kuitenkin työyhteisön tarpeita niillä tiedoilla, mitä tutkimuksesta sai. Opinnäytetyön tekijä työskentelee itse ohjaajana opiskelijamoduulissa, joten saadut tulokset tukevat myös käytännöstä nousseita haasteita ja kehittämiskohteita. Tuloksista nousi monia asioista, joita viedään kentälle opiskelijamoduulia kehittämään.

Tutkimuksen eettisyyteen kuuluu rehellisyys, tarkkaavainen työote, huolellisuus ja luotettavat tiedonlähteet. Opinnäytetyötä tehdessä on pyritty huolelliseen tekemiseen, luotettavien ja uudempien tietolähteiden käyttöön. Arvostettu muiden tekemiä tutkimuksia plagioimatta niitä. Opinnäytetyö on edennyt myös suunnitelmien mukaan ja se on tuotettu oikeaoppisesti kirjallisten ohjeiden mukaan.

5.4 Jatkotutkimusaiheet

Koska tutkimuksia on tehty vähän, aiheita jatkotutkimuksiin on useita. Jatkotutkimusaiheita voisi olla esimerkiksi, miten moduuliharjoittelua voisi kehittää moniammatillisesti hyödyntäen moniammatillisuutta (esimerkiksi lähihoitajat, sairaanhoitajat, fysioterapeutit samassa moduuliharjoittelussa). Lisäksi jatkossa voisi selvittää, miten perehdytystä voisi kehittää, jotta moduuliharjoittelu toteutuisi mahdollisimman onnistuneesti. Tutkimuksen aiheena voisi olla myös potilaiden rooli moduuliharjoittelussa opiskelijoiden oppimisen kannalta ja myös potilaiden kokemukset opiskelijoiden moduuliharjoittelusta. Kiinnostavaa olisi myös tutkia, miten potilaat kokevat opiskelijoiden harjoittelun ja osaamisen moduulissa, minkä lisäksi voisi miettiä, miten opiskelijat hyödyntävät muun muassa potilaiden omahoitoa ja kokemuksia hoidosta oppimisessaan.

Koulutuksen merkitys moduuliharjoittelussa myös koettiin tärkeänä, joten voisi tutkia myös, miten moduuliharjoittelu- tai ohjaajakoulutus ja -perehdytys vaikuttaa ohjaajien toimintaan ohjaajana moduuliharjoittelussa. Jatkotutkimusaiheena voisi olla vielä vertailu suomalainen opiskelijamoduuli verrattuna kansainvälisiin opiskelijamoduuleihin.

LÄHTEET

Becker, E., Hahtela, N. & Ranta, I. (2015). Kollegiaalisuus hoitotyössä. Teoksessa *Hoitotyön vuosikirja 2015*. Helsinki: Fioca Oy

Chen, A-K. (2018). *Sairaanhoitajien opiskelijaohjausosaamisen kehittäminen opetusmoduulissa*. Opinnäytetyö. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen. KAMK University of Applied Sciences. Haettu 20.9.2019 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/154843/Chen_Anna-Kaisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Erikson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio E-L. (2015). *Sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuuden hanke*. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoitajaliitto ry. Bookwell Oy, Porvoo 2015. Haettu 26.10.2019 osoitteesta <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/09/Sairaanhoitajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>

Grahn, A., Pulkkinen, L & Vehviläinen, S. (2015). *Sairaanhoitajan työnkuvan kehittyminen-historiallinen kirjallisuuskatsaus*. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu Tikkurila Haettu 5.9.2019 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/95817/Grahn_Arja-Pulkkinen_Lahja-Vallinkoski_Susanna.pdf?sequence=1

Haapa, T., Eckardt, M., Koota, E., Kukkonen, P., Pohjamies, N. & Ruuskanen, S. (2017). *HUS Opiskelijaohjauksen käsikirja 2.1*. HUS. Helsinki

Heikkilä, A., Jokinen, P. & Nurmela, T. (2008). Avaimia tutkimus- ja kehittämishankkeisiin terveysalalla. *Tutkiva kehittäminen*. 1. painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. 19. painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Hyvärinen, N., Palonen, M. & Åstedt-Kurki, P. (2017). Ohjattu harjoittelu Opiskelijamoduulissa: hoitajien kokemuksia hoitoalan opiskelijoiden ohjaamisessa ja oppimisessa. *Hoitotiede* 2019(1), 16–26.

Jokelainen, M. (2013). *The Elements of Effective Student Nurse Mentorship in Placement Learning Environments -Systematic Review and Finnish and British Mentors Conceptions*. Opinnäytetyö. University of Eastern Finland. Kuopio. Haettu 14.4.2019 osoitteesta http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1199-5/urn_isbn_978-952-61-1199-5.pdf

Juuti, P. & Vuorela, A. (2015). *Johtaminen ja työyhteisön hyvinvointi*. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Juvonen, S. (2017). *Opiskelijaohjaus ohjaajan näkökulmasta ohjatussa harjoittelussa*. Kandidaatin tutkielma. Hoitotieteen tutkinto-ohjelma. Oulun yliopisto. Haettu 18.9.2019 osoitteesta <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201801031002.pdf>

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. (2013). *Tutkimus hoitotieteessä*. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kinnunen, A. (2019). *Hoitotyön kliininen harjoittelu opiskelijamoduulina. Sairaanhoidajaopiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa kokemuksia opiskelijamoduulipilotista*. Pro gradu -tutkielma. Terveystieteiden opettajankoulutus. Itä-Suomen yliopisto. Haettu 1.9.2019 osoitteesta http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20190311/urn_nbn_fi_uef-20190311.pdf

Koivukoski, S. & Palomäki, U. (2009). *Hoitotyön tiimikirja*. Helsinki: Fioca Oy.

Koota, E., Kukkonen, P. & Suikkala, A. (2016). Opiskelijamoduuli – vahva perusta ammattitaidolle. *Pro terveys* 4/2016, ss. 10–11.

Korhonen, A., Jylhä, V., Korhonen, T. & Holopainen, A. (2018). *Näyttöön perustuva toiminta. Tarpeesta tuloksiin*. Nordenstedt: Skhole Oy.

Kyngäs, H., Elo, S., Pölkki, T., Kääriäinen, M. & Kanste, O. (2011). Sisällönanalyysi suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. *Hoitotiede* 2011, 23 (2), ss. 138–148. Haettu 15.10.2019 osoitteesta https://www.researchgate.net/profile/Tarja_Poelkki/publication/261723764_Sisallanalyysi_suomalaisessa_hoitotieteellisessa_tutkimuksessa/links/551b0ad80cf2fdce84384f32.pdf

Luostarinen-Lingren, E. (2019). *Käytännön harjoittelun toteuttaminen moduuliharjoitteluna kirurgisella vuodeosastolla –ohjaajien ja opiskelijoiden kokemuksia*. Opinnäytetyö. Terveiden edistäminen. Turun ammattikorkeakoulu. Haettu 20.9.2019 osoitteesta <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/160380/Luostarinen-Lindgren%20ONT.pdf?sequence=1>

Manninen, K. (2014). *Experiencing authenticity-The core of student learning in clinical parcatice*. Väitöskirja. Karolinska institutet. Stockholm. Haettu 3.4.2019 osoitteesta https://openarchive.ki.se/xmlui/bitstream/handle/10616/41988/Thesis_Katri_Manninen.pdf?sequence=1%20

Mäenpää, P., Koskela, T., Mustakangas, S., Chen, A-K., Harju L. & Tuomikoski A-M. (2017). Harjoittelu opetusmoduulissa kehittää opiskelijan osaamista potilaan kokonaishoidossa ja tiimitaidoissa. *Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut ISSN 1798-2022*. Haettu 9.4.2019 osoitteesta <http://www.oamk.fi/epooki/index.php?CID=1128>

Mäkinen, T. (2011). *Vastaamisesta kysymiseen – sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaus ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa*. Lisensiaatintutkimus. Tampereen yliopisto. Haettu 28.8.2019 osoitteesta <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/76560/lisuri00134.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Opetusministeriö (2006). *Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24* Haettu 13.4.2019 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80112/tr24.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Opiskelijaohjauksen laatukriteerit. (2017). Haettu osoitteesta 13.4.2019 file:///C:/Users/Tapio/AppData/Local/Temp/Hoitotyön_Laatusuositus.pdf

Ranta, I. (2011). Sairaanhoitaja asiantuntijana. *Hoitotyön vuosikirja 2011* Helsinki: Fioca Oy.

Sairaanhoitajan eettiset ohjeet (1996). Sairaanhoitajaliitto. Haettu osoitteesta 12.12.2019 <https://sairaanhoitajat.fi/jasenpalvelut/amatillinen-kehittyminen/sairaanhoitajan-eettiset-ohjeet/>

Sairaanhoitajaliitto. (2014). Haettu 25.4.2019 osoitteesta <https://sairaanhoitajat.fi/artikkeli/opiskelu-sairaanhoitajaksi/>

Salminen, A. (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus. Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. *Vaasan yliopiston julkaisuja*. Opetusjulkaisuja 62. Julkisojohtaminen 4. Haettu 3.10.2019 osoitteesta https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7961/isbn_978-952-476-349-3.pdf?sequence=1

Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. (2015). *Kirjallisuuskatsaus Hoitotieteessä*. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. Sarja A73. Turku: Juvenes Print.

Suikkala, A. (2015). Kohti asiakaslähtöistä kokonaisuuksien hallintaa. Vä-lähdyksiä opiskelijamoduuli oppimisympäristönä-pilotista. Teoksessa J. Helminen (toim.) *Sanoista tekoihin. Osallisuus, kumppanuus ja terveys toiminnan suuntaviivoina. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C Katsauksia ja aineistoja 39*. Helsinki, ss. 149–156. Haettu 1.10.2019 osoitteesta

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105237/C39_9789524932424.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Liite 1 Tiedonhakutaulukko

hakukone	hakusanat	tulokset	valittiin
Google scholar	opiskelijamoduuli	24	3
Google scholar	Ohjaus, opiskelija, sairaanhoitaja, moduuliharjoittelu	28	2
Medic	Opisk* AND ohjau*	10	1
Finna	Sairanh*ANDopiskel*AND ohjaus	70	5
manuaalihakukone	Opiskelijamoduuli, moduuliharjoittelu, sairaanhoitaja, ohjaaminen, opiskelija	5	3

Liite 2 Lyhyt kuvaus kirjallisuuskatsaukseen valituista tutkimuksista ja artikkeleista

Tekijä (t) vuosi	Otsikko	Tarkoitus	Aineisto ja otos	Menetelmä	Keskeiset tulokset
Juonen, S 2017	Opiskelijaohjaus ohjaajan näkökulmasta ohjatussa harjoittelussa. Kirjallisuuskatsaus	Ohjatun harjoittelun ohjaajien kokemuksia sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaamisesta	Seitsemän artikkeleita	Kirjallisuuskatsaus. Sisällysanalyysi	Ohjaajat kokevat tarvitsevansa koulutusta ohjaamisesta. Enemmän halua tehdä opiskelijan oppimisen hyväksi. Vuorovaikutuksen tärkeys korostui ohjaajan ja opiskelijan välillä, kun ohjaajat halusivat mahdollistaa opiskelijan itsenäisen työskentelyn. Resurssoinnin puute, ei tarpeeksi aikaa ohjaukseen. Tuen puutetta koettiin koulun ja työyhteisön puolelta.
Kinnunen, A. 2019	Hoitotyön kliininen harjoittelu opiskelijamoduulina. Sairaanhoidtajien ja opiskelijoiden ja heidän ohjaajien kokemuksia opiskelijamoduulipilotista	Kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden ja ohjaajien kokemuksia opiskelijamoduulimallin mukaan toteutetussa harjoittelussa.	31 sairaanhoitajaopiskelijaa ja yhdeksän ohjaajaa	Kysely, joka sisälsi luokittelun ja järjestysasteikollisia muuttujia ja avoimia kysymyksiä.	Opiskelijat: Perehdytyksen tärkeys, 30% sai riittämätöntä perehdytystä. Opiskelijamoduuli tuki hyvin oppimista. Vastuu sopiva, yhteistyö opiskelijan ja ohjaajan kanssa sujui hyvin. Vastuuohjaajan nimeäminen tärkeää. Ohjaajan tulisi olla motivoitunut, perehtynyt ja sitoutunut. Ohjaajien vaihtuvuus haittaa oppimista. Opettajien kanssa yhteistyö hyvää. Vertaisarviointi tärkeää. Potilaiden rooli tärkeä. Ohjaajat
Suikkala, A. 2015	Kohti asiakaslähtöistä kokonaisuuksien hallintaa. Välähdyksiä Opiskelijamoduuli oppimisympäristönä-pilotista	Tarkastella miten opiskelijamoduulipiloti onnistui opiskelijoiden ja ohjaajien näkökulmasta	Seitsemän opiskelijaa ja heidän ohjaajansa	Opiskelijoiden ja ohjaajien kokemus/haastattelu	Pilotti vahvisti, että perinteiseen ohjaukseen ei enää halua palata. Moduuli edisti opiskelijoiden asiakaslähtöistä ja moniammatillista osaamista. Madalsi kynnystä siirtyä opiskelijan roolista sairaanhoitajan rooliin. Yksittäisten tehtävien sijasta hahmotettiin potilaan kokonaisvaltaisen hoidon. Sitoutuneisuus, tiimityö, kollegiaalisuus ja vertais-tuki tärkeää
Luostarinen-Lingren, E. 2019	Käytännön harjoittelun toteuttaminen moduuliharjoitteluna kirurgisella vuodeosastolla-ohjaajien ja opiskelijoiden kokemuksia	Selvittää moduuliharjoittelun toimivuus tekniikkakirurgialla.	Neljä ohjaajaa ja viisi opiskelijaa	Ohjaajien ja opiskelijoiden teema-haastattelu	Ohjaukseen vaikuttaa ohjaajien kiire ja ohjaukseen liittyvä motivaation puute. Myös opiskelijoiden motivaatio puute vaikuttaa harjoitteluun. Yhtenäinen ohjaustyyli tärkeää. Tehokas ja monipuolinen oppiminen. Molempipuolinen luottamus tärkeää. Perehdytys tärkeää. Ohjaajat ja opiskelijat halukkaita myös seuraavaan moduuliharjoitteluun.
Chen, A-K. 2018	Sairaanhoidtajien opiskelijaohjausosaamisen	Miten voidaan kehittää ohjaajan	Yhdeksän sairaanhoi	Ensimmäinen vaihe: 6-3-5 menetelmä.	Ensimmäinen vaihe: ongelmat olivat opiskelijoiden arviointi, palaute, oppimistavoitteet, hoitotyön suunnittelu ja yhteistyö sekä opiskelijan

	kehittäminen opetusmoduulissa	ohjaus-osaamista, kun ohjattavana useita opiskelijoita	tajaa/ Neljä artikkelia	Toinen vaihe: Kirjallisuuskat-saus. In-duktiivinen sisällön analyysi.	yksilöllinen ohjaus. Toinen vaihe: kommunikaatio, ohjaustoiminnan suunnittelu ja reflektio, ohjaajan toiminta ryhmäohjauksessa ja opiskelijan toiminta ryhmäohjauksessa. Lähijohtajan tuntemus työntekijöitä kohtaan ja Organisaation johto motivaation lähteenä tärkeä.
Koota, E, Kukkonen, P. & Suikkala, A. 2016	Opiskelija-moduuli – vahva perusta ammattitaidolle	Asiantuntijaksi kehittymine n ja ammatillisen roolin löytäminen.		Artikkeli koostuu opiskelija-moduulin teoriasta	Moduuli tuottaa potilaslähtöistä ja moniammatillista osaamista. Vahvistaa ryhmätöitäitoja, vertaisoppimista ja kollegiaalisuuden kokemista. Potilaiden roolia tulisi vahvistaa esim. Vuorovaikutuksen ja hoitosuhteen luomisen arviointiin. Opiskelijamoduuli mahdollistaa tehokkaan ohjausresurssin käytön. Opettajan tehtävänä edistää teoreettisten opintojen ja käytännön taitojen integroitumista, tukea opiskelijoita saavuttamaan oppimistavoitteet ja osallistuu yhdessä vastuuhjaajaparin kanssa väli- ja loppuarviointikeskusteluun.
Hyväri- nen, N., Palonen, M. & Åstedt- Kurki 2017	Ohjattu harjoittelu opiskelijamoduulissa hoitajien kokemuksia hoitoalan opiskelijoiden ohjaamisesta ja oppimisesta	Kuvata hoitotyön opiskelijoiden ohjaamista ja opiskelijoiden oppimista opiskelijamoduulissa sairaanhoitajien näkökulmasta	Yhdeksän sairaanhoitajaa	Avoin yksilöhaastattelu. Analysointi sisällön analyysin avulla	Opiskelijan oppimista edisti yksilön huomioonottava ohjaustyö, opiskelijaryhmän välinen sujuva yhteistyö ja käytännön järjestelyt. Oppimista heikensi hoitajien ja opiskelijoiden epäedullinen toiminta sekä opiskelijamoduuliin liittyvät ennakkokäsitykset. Ohjaukseen suhtauduttiin ristiriitaisesti ja ohjausvastuu ei jakautunut tasaisesti hoitajien kesken. Hoitajat vertailevat opiskelijoita keskenään, jolloin opiskelijoiden omat tarpeet saattavat jäädä huomioimatta.